

Υπουργός Πολιτισμού, Λίνα Μενδώνη

Για δεύτερη χρονιά το Εθνικό Θέατρο, ως εποπτευόμενος φορέας του Υπουργείου Πολιτισμού, συνεργάζεται με το Σωματείο ΔΙΑΖΩΜΑ, υλοποιώντας το πρόγραμμα «Γνωριμία με τα Αρχαία Θέατρα της Ελλάδας». Φέτος, η περιοδεύουσα παραγωγή «ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ: Ευριπίδης», μια παράσταση θεάτρου/αρχαιολογίας, σε σκηνοθεσία Ευθύμη Θέου, αναδεικνύει τη διαχρονικότητα της ελληνικής γραμματείας στα ίδια τα αρχαία μνημεία. Η συνέχιση της δράσης εντάσσεται στην ευρύτερη στρατηγική του Υπουργείου Πολιτισμού για την ενίσχυση της δημιουργικής ώσμωσης πολιτιστικής κληρονομιάς και σύγχρονου πολιτισμού. Μία στρατηγική με σταθερό όραμα, ουσιαστικό περιεχόμενο και διεθνή απήχηση.

Η σύμπραξη του θεάτρου, της αρχαιολογίας και των μνημείων δημιουργεί μια μοναδική ώσμωση, ένα τρίπτυχο που μόνο στην Ελλάδα μπορεί να υπάρξει. Η συνύπαρξη των αρχαίων θεάτρων με τα έργα που γράφτηκαν και παρουσιάστηκαν σ αυτά πριν από 2.500 χρόνια, είναι προνόμιο ελληνικό.

Σε μια εποχή γεωπολιτικής αστάθειας, όπου ο κόσμος αναζητά σταθερές αξίες και πηγές έμπνευσης, η ελληνική πολιτιστική κληρονομιά δείχνει τον δρόμο. Μέσα από τη σύγχρονη δημιουργία, την ερμηνεία των καλλιτεχνών και την αρχαία γραμματεία, αποδεικνύεται πως το παρελθόν μπορεί να είναι εξίσου ζωντανό και επίκαιρο.

Καλλιτεχνική Διευθύντρια Εθνικού Θεάτρου, Αργυρώ Χιώτη

Καλή σας ημέρα. Καλωσορίσατε στο Εθνικό Θέατρο. Είναι χαρά μας που είστε σήμερα εδώ για ένα Πρόγραμμα που πραγματοποιείται για 2^η χρονιά από το Εθνικό Θέατρο, πάντα με την υποστήριξη του ΥΠΠΟ, και σε συνεργασία με το Σωματείο ΔΙΑΖΩΜΑ. Προτού δώσω τον λόγο στην κα Υπουργό· χαίρομαι πολύ που η πρώτη σας επίσκεψη στο Εθνικό Θέατρο υπό τη δική μας καλλιτεχνική μας διεύθυνση γίνεται με αφορμή αυτή την τόσο ιδιαίτερη, ελκυστική δράση.

Σας είχαμε μιλήσει για εκπλήξεις στην ανακοίνωση του προγράμματος τον Μάιο, αυτή είναι η πρώτη. Χαίρομαι ιδιαίτερα που υλοποιούμε και φέτος την δράση αυτή. Αισθανόμαστε ενθουσιασμό, γιατί: Το Εθνικό βγαίνει εκτός. Το Εθνικό βγαίνει εκτός, αυτή τη φορά σε αρχαία θέατρα Νησιών και Αττικής, με μια παράσταση που από τη μία πλευρά μας προτείνει να γνωρίσουμε αλλά και να επαναδιαπραγματευτούμε τη σχέση μας με αυτά τα αρχαία θέατρα, να τα δούμε αλλιώς, να τα κατοικήσουμε αλλιώς, να τα ακούσουμε αλλιώς... Από την άλλη, μας προσκαλεί να βιώσουμε με έναν ξεχωριστό θεωρώ τρόπο, λεπτό, τρυφερό, ποιητικό, την εμπειρία σύνδεσης των θεάτρων αυτών με το αρχαίο κείμενο, την "ανασκαφή" του και "αναστήλωση" του. Και όλα αυτά σε συνεργασία με το Σωματείο ΔΙΑΖΩΜΑ, έναν φορέα που αναδεικνύει τα αρχαία θέατρα ανά την Ελλάδα, δίνοντας έμφαση στις σχέσεις με τις τοπικές κοινότητες.

Να σημειώσουμε, επίσης, ότι η πρόσκληση στον Ευθύμη Θέου να αναλάβει την ιδιαίτερη αυτή πρόκληση ήταν για εμάς προφανής, με βαθιά εμπιστοσύνη και μαζί περιέργεια για το

πώς θα το προσεγγίσει. Ο λόγος είναι ότι ο Ευθύμης είναι ηθοποιός, δραματογράφος, δημιουργός, αλλά είναι και αρχαιολόγος, με μια ζωντανή και δυναμική σχέση με ό,τι ονομάζουμε χώμα, ανασκαφή, όστρακο κ.λπ. Είναι δε ο πρωτεργάτης, ο ειδικός θα έλεγα σε αυτό που ονομάζουμε αρχαιολογία και περφόρμανς/θέατρο. Όλη του η προσωπική έρευνα για θέματα που προκύπτουν από ή εδράζονται σε χώρους ανασκαφής, τόπους με αρχαιολογικό ενδιαφέρον, και η σχέση τους με την τοπική κοινωνία, με το σήμερα, έχουν αποτυπωθεί σε ορισμένες πολύ ιδιαίτερες παραστάσεις μέσα στα χρόνια.

Όταν μπήκα στον χώρο προβών τους αντίκρισα αυτόν τον πίνακα που βλέπετε εδώ, που αποτυπώνουν να δεδομένα της έρευνας της δημιουργικής ομάδας, τους σταθμούς της διαδρομής τους. Μαζί υπήρχαν, από κάτω, και γύρω στα 100 βιβλία πολλών και διαφορετικών θεματικών σε σχέση με αυτά. Πιο δίπλα ένα τραπέζι έρευνας και απέναντι το αυτοσχέδιο σημείο ανασκαφής, με την κάρναβο, την περισχοίνιση και τα ζεμπίλια... Θεώρησα ότι ήταν ωραίο να μεταφέρουμε και σε εσάς τώρα την εικόνα αυτή, διότι δίνει με μια καθαρότητα το στίγμα της παράστασης. Στο σημείο αυτό να αναφέρω και μια μικρή αλλαγή ως προς τα δελτία εισόδου. Η προκράτηση θα γίνεται ηλεκτρονικά μέσω πλατφόρμας από την 1^η Ιουλίου. Σας ευχαριστώ.

Πρόεδρος Σωματείου ΔΙΑΖΩΜΑ, Σταύρος Μπένος

Μια θερμή καλημέρα σε όλους σας. Ωραία μέρα σήμερα. Πολλή ουσιαστική, αλλά και με πάρα πολλούς συμβολισμούς. Αυτή η μέρα, όμως, έχει χρώμα γυναικείο, γιατί είναι δύο κυρίες, στις οποίες οφείλουμε αυτή τη μέρα. Στη νέα Διευθύντρια του Εθνικού Θεάτρου που όταν συναντηθήκαμε δεν είχαμε την προσδοκία ότι θα προλάβαινε και στην Υπουργό Πολιτισμού, η οποία έχει όχι μόνο μια φυσική, αλλά και μια νοητική και επιστημονική γενναιοδωρία για τα μνημεία. Αυτό είναι ίσως το πιο αφανές πράγμα.

Είναι μια ευκαιρία σήμερα να μιλήσουμε για αυτό. Πάντα μου αρέσει να μιλάω για την αφανή πλευρά και τη συμβολική πλευρά των πραγμάτων. Την ουσιαστική την ακούσατε. Αν ακούσετε και το νούμερο θα εκπλαγείτε - πενήντα αρχαία θέατρα. Τα είκοσι έχουν τελειώσει και τα άλλα είναι όλα εργοτάξια. Ίσως αξίζει να κάνουμε μια περιοδεία κάποια στιγμή, να τα δούμε. Είναι κάτι εκπληκτικό. Τι κρύβεται πίσω από αυτό; Μια απλή λέξη, η οποία είναι ταυτόχρονα και η μεγαλύτερη πληγή της χώρας μας. Η λέξη «συνέργειες». Όταν είμαστε όλοι μαζί: το Υπουργείο Πολιτισμού και η υπέροχη κοινότητα των αρχαιολόγων, δίπλα σ' αυτούς, όμως, και όλο το φαινόμενο του κράτους, της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και της κοινωνίας των πολιτών. Είμαστε όλοι εδώ παρόντες. Γι' αυτό γίνεται αυτό το θαύμα.

Κρύβει, όμως, και κάτι άλλο. Το οποίο είναι ακόμα πιο σπουδαίο. Ξέρετε η λέξη τελευταία της μόδας είναι η λέξη “συμπερίληψη”. Τα θέατρα, λοιπόν, από τη φύση τους είναι συμπεριληπτικά, είναι ολιστικά. Στην ουσία εκπέμπουν, όχι μόνο αυτά, αλλά το σύνολο των μνημείων, μια τριπλή αειφορία. Δεν είναι μόνο θαύματα περιβαλλοντικά και αισθητικά, είναι ταυτόχρονα, όπως είπε και η Υπουργός, χρησιμοποιώντας αυτή την ωραία λέξη της “κοινωνικοποίησης”, είναι και όχημα κοινωνικής συνοχής. Σκεφτείτε πόσο επηρεάζουν τις τοπικές κοινωνίες, όχι μόνο στο πεδίο της οικονομίας, αλλά και της περηφάνειας.

Να δείτε πόσο περήφανοι νιώθουν οι άνθρωποι όταν δίπλα τους, στο χωριό τους, στην πόλη τους έχουν ένα μνημείο. Πώς ερχόταν ο κόσμος, με τι κέφι, με τι ορμή, με τι συναισθηματική

διάθεση να απολαύσει το δρώμενο στο αρχαίο θέατρο της πόλης. Αλλά ίσως το πιο σοβαρό που η σημερινή Υπουργός, το έχει κάνει δόγμα αυτό, τα μνημεία μας και προεχόντως τα αρχαία θέατρα, μπορεί να είναι και όχημα –το σημαντικότερο όχημα- βιώσιμης ανάπτυξης της πόλης. Για φανταστείτε, τώρα, τι διαστάσεις παίρνει η σημερινή μας εδώ παρέα και το πρόγραμμα αυτό για την πατρίδα μας που δεν είναι ένα πρόγραμμα που απλά συνδέει τα μνημεία με τη σύγχρονη δημιουργία, αλλά εμπεριέχει όλες αυτές τις πλευρές της αειφορίας.

Και για φανταστείτε να εγκριθεί στην πράξη και μάλιστα έχουμε και το όχημα το ευρωπαϊκό να το πετύχουμε. Είναι πάλι κάτι κρυμμένο, είναι η περίφημη συνθήκη της Λισαβόνας, το 2008, η οποία καθιέρωσε τον τρίτο πυλώνα συνοχής της Ευρώπης. Μιας και η Ευρώπη γεωπολιτικά βρίσκεται σε μια πολύ δύσκολη θέση σήμερα. Πέρα δηλαδή από την κοινωνική συνοχή, που είναι το γενετικό της υλικό και την οικονομική συνοχή, είναι και η περίφημη εδαφική συνοχή, δηλαδή η επιδίωξη να αρθούν οι αδικίες που προκαλεί το έδαφος. Και σκεφτείτε στην πατρίδα μας που είναι η πατρίδα της νησιωτικότητας και της ορεινότητας, με όχημα τα μνημεία τι μπορούμε να επιτύχουμε. Είναι και η συνοχή πολιτική του Υπουργείου Πολιτισμού.

Λίνα μου, με την άδειά σου, να πω αυτή την μεγάλη επιτυχία που είχατε, που έχουμε, με την ΟΧΕ Πολιτισμού της Αττικής. Πόσο μεγάλο πράγμα είναι ένα ολοκληρωμένο σχέδιο, όπου τα μνημεία είναι ο καθοδηγητής και στρατηγός της πολιτιστικής ανάπτυξης της μεγαλύτερης περιφέρειας της χώρας μας. Δίπλα σε όλα αυτά έρχεται και ένα εμπνευσμένο πρόσωπο, ο κ. Ευθύμης Θέου, ο οποίος κάνει μια ωραία σύζευξη: τα σπαράγματα του αρχαίου λόγου με τα σπαράγματα των μνημείων και τα δυο αυτά μαζί αγκαλιάζονται και οδεύουν προς τον ουρανό. Αυτή τη διαδικασία, λοιπόν, καλούμαστε να βιώσουμε, να διαδώσουμε και να ευφρανθούμε παρακολουθώντας, αλλά και στηρίζοντας. Λίνα μου, ευχαριστώ πάρα πολύ που δώσατε στο “ΔΙΑΖΩΜΑ”, αυτή την σπουδαία ευκαιρία, να συνεργαστεί μαζί σας για αυτή την ωραία σειρά εκδηλώσεων.

Ευθύμης Θέου, Σκηνοθέτης «ΘΡΑΥΣΜΑΤΑ: Ευριπίδης»

Τα υλικά ερχόντουσαν σιγά-σιγά και η πολυσυλλεκτική αυτή εικόνα που βλέπετε στον πίνακά μας χτίστηκε πρόβα με την πρόβα. Στην πραγματικότητα, αποδίδει καλά το πώς προσεγγίσαμε εμείς αυτό το υλικό. Περιλαμβάνει από εικόνες αρχαιολόγων στη δουλειά, μέχρι πιο θεατρικά κομμάτια, όπως οι φθαρμένοι πάπυροι με τα χαμένα έργα, αγγεία που σώζουν σκηνές από παραστάσεις, φωτογραφίες από τα αρχαία θέατρα που θα παίξουμε...

Είναι μια συνάντηση του θεάτρου και της αρχαιολογίας. Ένα «υβριδικό» είδος, που προσπαθεί να φέρει κοντά το θέατρο με την αρχαιολογία. Αφορμή για την παράσταση ήταν ένας πάπυρος που βρέθηκε στη Φιλαδέλφεια της Αιγύπτου το 2022, ο οποίος περιέχει αποσπάσματα από δύο χαμένα έργα του Ευριπίδη, την “Ιω” και τον “Πολύιδος”.

Από τον Ευριπίδη όλοι ξέρουμε τα 19 έργα που σώζονται ακέραια. Με αφορμή, λοιπόν, αυτό το εύρημα, βουτήξαμε στα χαμένα κείμενά του από τα οποία σώζεται από μια σκηνή ως ένας διάλογος ή και μια μόνο λέξη. Ένα θραυσματικό υλικό όλο κενά και τρύπες, που αφήνει όμως περιθώρια στην προσέγγιση και την ερμηνεία του - και αυτή είναι άλλωστε και η γοητεία του.